

Projectplan Waterwet

Herstel historische loop Hulsbergerbeek in kader van GGOR-maatregel Hulsbergerbeek

Maart 2017

Inhoud

1	Herstel historische loop Hulsbergerbeek	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	4
1.3	Beschrijving van de waterstaatswerken (gewenste situatie)	5
1.4	Beschikbaarheid gronden	6
1.5	Effecten van het plan	7
1.6	Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd	7
1.7	Beschrijving van de te treffen voorzieningen	7
1.7.1	Beperken nadelige gevolgen van het plan	7
1.7.2	Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering	7
1.7.3	Financieel nadeel	8
1.8	Legger, beheer en onderhoud	8
1.8.1	Legger	8
1.8.2	Beheer en onderhoud	9
1.9	Samenwerking	9
2	Verantwoording	10
2.1	Verantwoording op basis van wet- en regelgeving	10
2.2	Verantwoording op basis van beleid	11
2.3	Verantwoording van de keuzen in het project	11
2.4	Benodigde vergunningen en meldingen	12
2.5	Communicatie	12
3	Rechtsbescherming	13
4	Bijlagen	14

1 Herstel historische loop Hulsbergerbeek

1.1 Aanleiding en doel

De afgelopen vijftig jaar is de grondwaterstand in Limburg op veel plaatsen gedaald met enkele decimeters tot enkele meters. Dit heeft geleid tot verdroging van de bodem met grote nadelige gevolgen voor de vochtminnende natuur. Deze natuur is afhankelijk van de grondwaterstand en van specifieke kwelmilieus.

In het Heuvelland is de vochtminnende natuur vooral aanwezig in en rond bronnen, bronlopen en op beekoevers. Hier is vooral habitatverlies opgetreden doordat in het verleden drainages zijn aangelegd, bronnen zijn gecapteerd en bronlopen zijn overkluisd. Ook heeft het grondgebruik geleid tot versnelde afvoeren in beken met insnijding van de beekbodem tot gevolg. Hierdoor is de drainagebasis in veel beekdalen verlaagd hetgeen negatieve gevolgen heeft gehad voor de grondwaterafhankelijke natuur.

Figuur 1: Streefbeeld GGOR-maatregel Hulsbergerbeek

Ook het dal van de Hulsbergerbeek en de Bissebeek is verdroogd. Voornaamste oorzaak is, dat de bodem van deze beken in de loop van de tijd is uitgeschuurd als gevolg van erosie tijdens piekafvoeren (zie bijlage 1 voor de eindrapportage GGOR-maatregelen Heuvelland). Om de vochtminnende natuur in het beekdal van de Hulsbergerbeek (zeggenmoeras en zeggenkorfslak) te bevorderen wordt het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) hersteld. Het streefbeeld voor het plangebied van de GGOR-maatregel Hulsbergerbeek is opgenomen in figuur 1.

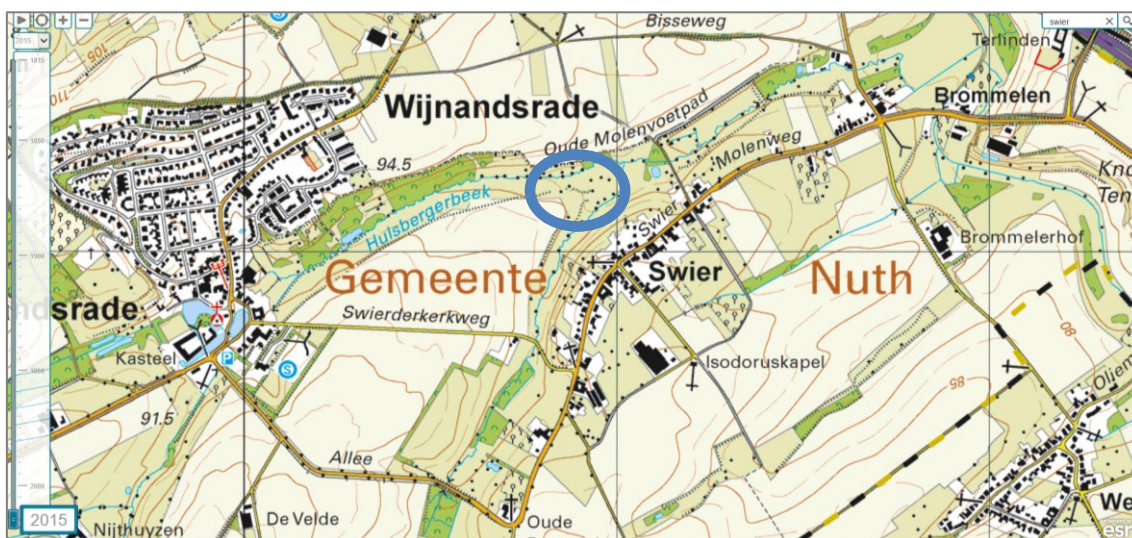
Om het streefbeeld te realiseren zijn de volgende maatregelen voorzien:

- Beekbodemverhoging en oeververflauwing van de Hulsbergerbeek en Bissebeek;
- Maaiveldverlaging door middel van bouwvoorverwijdering in het beekdal;
- Herstel historische beekloop Hulsbergerbeek over 150 meter.

Voor de eerste twee maatregelen is geen vergunning in het kader van de waterwet noodzakelijk. De derde maatregel; het herstel van de historische loop van de Hulsbergerbeek over 150 meter is wel vergunning plichtig. Dit projectplan beschrijft het voorgenomen herstel van de historische loop van de Hulsbergerbeek en de verwachte effecten.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

In figuur 2 is de ligging en begrenzing van het plangebied GGOR Hulsbergerbeek opgenomen en het traject waarover de historische loop van de Hulsbergerbeek wordt hersteld. Het plangebied beslaat de dalgronden van de Hulsbergerbeek en Bissebeek stroomopwaarts van de Waalhuizerweg tussen het buurtschap Swier en Wijnandsrade in de gemeente Nuth.

Figuur 2: Ligging en begrenzing plangebied

Het gebied maakt deel uit van de Hulsbergerbeemden (graslanden langs de Hulsbergerbeek ten oosten van Wijnandsrade). In het plangebied zijn vrij soortenarme en verruigde graslanden aanwezig. Zie figuur 3 voor een foto van de huidige situatie.

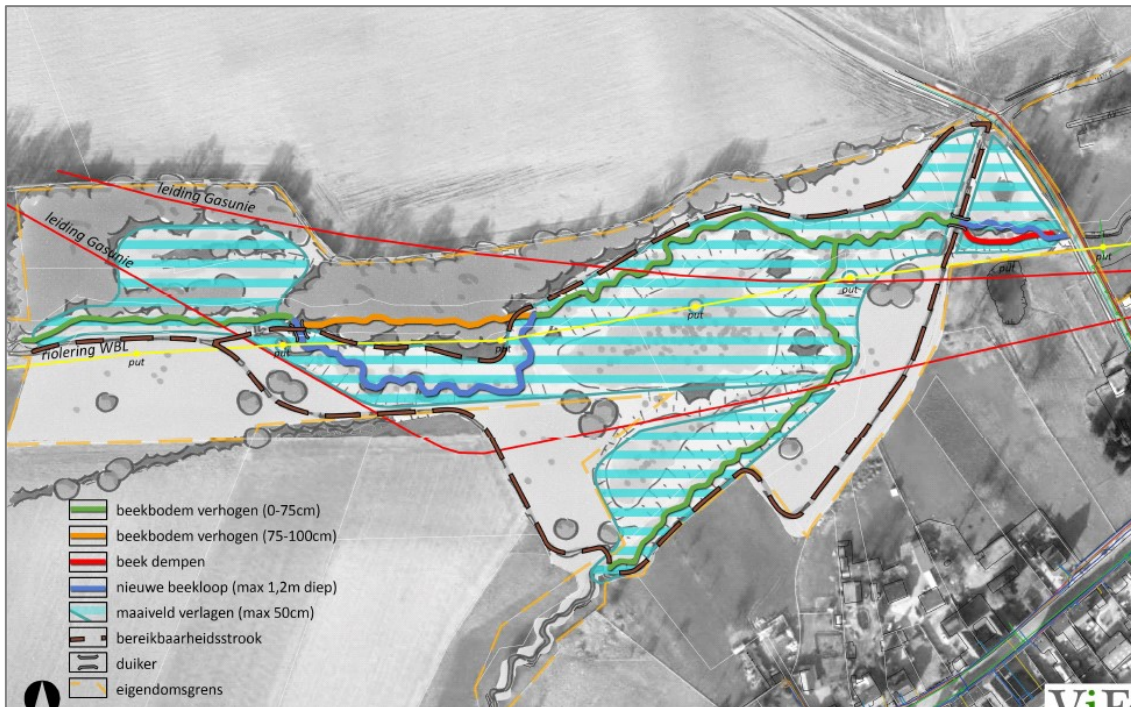
Figuur 3: Huidige situatie ter plaatse van historische beekloop

1.3 Beschrijving van de waterstaatswerken (gewenste situatie)

In het begin van de 20^e eeuw is de loop van de Hulsbergerbeek over 150 meter rechtgetrokken. De oude loop is destijds gehandhaafd, maar in de loop van de tijd grotendeels verland. De historische loop is plaatselijk nog zichtbaar in het terrein.

Figuur 4: Historische loop van de Hulsbergerbeek rond 1900

Figuur 5: Inrichtingstekening voor herstel historische loop Hulsbergerbeek en dempen bestaande loop.

De huidige beekloop heeft een bodembreedte van ongeveer 1.25 meter en een bodemdpte ten opzichte van maaiveld van ongeveer 1.50 meter. De nieuwe beek in het historische tracé krijgt dezelfde bodembreedte van 1.25 meter met flauwe oevers (1:4) (zie figuur 5). De beekbodem wordt tot maximaal 0.75 meter verhoogd, waarbij de bodem zonder sprongen aansluit op de bestaande bodemhoogte buiten het her in te richten tracé.

De bestaande loop blijft over de volledige lengte van 150 meter gehandhaafd en wordt ongeveer 1.00 meter verondiept. Door het verondiepen van de bestaande loop en de ondiepere ligging van de nieuwe beekloop, wordt de grondwaterstand in het beekdal verhoogd. Door het handhaven van de huidige loop blijft de afvoercapaciteit van de Hulsbergerbeek ook bij hoge afvoeren gewaarborgd.

De nieuwe beekloop kruist tweemaal een riooltransportleiding. Ter plaatse van de kruisingen wordt de beekbodem voorzien van een betonnen plaat.

1.4 Beschikbaarheid gronden

De maatregel vindt volledig plaats op eigendom van Waterschap Limburg.

1.5 Effecten van het plan

In de planfase zijn peilbuizen geplaatst om een beeld te krijgen van de hydrologische situatie in het plangebied. Hieruit is gebleken dat er een flinke kweldruk in het gebied aanwezig is, maar dat de kwel niet in het huidige maaiveld aan de oppervlakte komt. Door de combinatie van maatregelen (afvoeren voedselrijke top laag en verondiepen en verleggen van de beeklopen) ontstaat een zeer kansrijke situatie voor het herstel van kalkmoerassen: een bijzonder en zeldzaam type kwelmoeras.

De combinatie van beekboderverhoging en maaiveldverlaging heeft tot gevolg dat:

- De grondwaterstand in de lage delen van het dal van de Hulsbergerbeek en Bissebeek wordt verhoogd;
- Plasdras-zones ontstaan in de oevers van de beken en in het brede beekdal;
- Goede uitgangssituatie wordt gecreëerd voor de ontwikkeling van Zeggenmoeras met bijbehorende Zeggenkorfslak.

Om inzicht te krijgen in het bereiken van het GGOR, de effecten van de uitgevoerde maatregelen vindt monitoring plaats. Op gezette tijden wordt de ingreep geëvalueerd. Op wat langere termijn zal daarnaast uit ecologische monitoring blijken of de gewenste natuurdoelen worden bereikt.

1.6 Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd

De nieuwe beekloop wordt uitgegraven met een hydraulische graafmachine. De vrijkomende grond wordt tijdelijk in depot gezet. Nadat de nieuwe beekloop volledig is gerealiseerd, wordt de bestaande beekloop verondiept met het bodemmateriaal dat is vrijgekomen uit de nieuwe loop. Vrijkomende grond wordt afgevoerd.

Materieel wordt aan en afgevoerd via de Waalhuizerweg.

1.7 Beschrijving van de te treffen voorzieningen

1.7.1 Beperken nadelige gevolgen van het plan

Nadelige gevolgen naar aanleiding van dit plan worden niet voorzien.

1.7.2 Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering

Bouwhinder omwonenden

De werkzaamheden worden in vijf werkdagen uitgevoerd en vinden niet plaats in de nabijheid van bebouwing. Er wordt geen bouwhinder verwacht voor omwonenden.

Flora en Fauna

In het plangebied ontbreken vaste rust- en verblijfsplaatsen van beschermde soorten uit tabel II en III van de Wet Natuurbescherming. Door de herinrichting gaat geen leefgebied verloren. Tijdens de uitvoering kunnen wel (in lichte mate) storingsfactoren optreden door het gebruik van materieel (geluid). Het verdient aanbeveling de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren om verstoring van broedvogels te voorkomen. Zie bijlage 2 voor de ecologische quickscan.

(Water-)Bodemkwaliteit

Getoetst aan het Bbk (generieke kader, landbodem), is geconcludeerd dat de in-situ partij grond, met een geschatte omvang van ca. 19.980 ton in zijn geheel voldoet aan de kwaliteitsklasse “achtergrondwaarde” en is derhalve vrij toepasbaar. Zie bijlagen 3 en 4 voor de uitgevoerde bodemkwaliteitsonderzoeken.

Archeologie

Er is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied. In de studie wordt geconcludeerd, dat de archeologische verwachting voor het plangebied laag is. Voorgesteld wordt om het werk uit te voeren onder archeologische begeleiding. Zie bijlage 5 voor het archeologisch bureauonderzoek.

1.7.3 Financieel nadeel

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien die uitvoering van het project in de weg staat. Voor eventueel financieel nadeel dat onverhoopt ontstaat als gevolg van de uitvoering van het projectplan kan een benadeelde een beroep doen op artikel 7.14 van de Waterwet. Dit artikel bepaalt dat aan degene die als gevolg van de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer schade lijdt of zal lijden, op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding wordt toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende op andere wijze is verzekerd. Het verzoek tot vergoeding van de schade bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding. Op de hier bedoelde verzoeken om schadevergoeding is naast artikel 7.14 van de Waterwet ook de Verordening Nadeelcompensatie Waterschap Limburg van toepassing.

1.8 Legger, beheer en onderhoud

1.8.1 Legger

De Hulsbergerbeek staat op de legger van het Waterschap Limburg en heeft een primaire status. Naar aanleiding van dit projectplan dient de legger van het Waterschap Limburg te worden aangepast. Het nieuwe beektraject wordt aan de legger toegevoegd. Hiervoor is separaat een wijzigingsbesluit opgesteld. In verband met de helderheid naar de burger worden de afschriften van beide ontwerpbesluiten gezamenlijk ter inzage gelegd. Zo worden de belangrijkste gevolgen van de

besluitvorming als een geheel in beeld gebracht. De daadwerkelijke aanpassing van de legger zal plaatsvinden na uitvoering van de werkzaamheden

1.8.2 Beheer en onderhoud

Het waterschap is beheerder van de Hulsbergerbeek en Bissebeek en voert het onderhoud aan deze waterlopen uit.

1.9 Samenwerking

Waterschap Limburg voert de werkzaamheden in dit projectplan zelfstandig uit.

2 Verantwoording

2.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

Europese Kaderrichtlijn Water (EKRW)

De Europese Kaderrichtlijn Water (EKRW) heeft als doel dat alle Europese wateren in 2015 in een goede ecologische en chemische toestand verkeren. Op dit moment overschrijden op de meeste plaatsen in Nederland de volgende stoffen de bestaande normen: stikstof, fosfaat, enkele zware metalen (waaronder koper, zink en nikkel) en gewasbeschermingsmiddelen.

Deze stoffen zijn in het landelijk gebied voor een belangrijk deel afkomstig van de diffuse bronnen landbouw en overstorten. De EKRW stelt doelen ten aanzien van de ecologische toestand van oppervlaktewater en grondwater en de uitvoering vertoont overeenkomsten met het GGOR-proces. Maatregelen die uit het GGOR-proces komen, betreffende o.a. waterkwaliteit, worden afgestemd op de maatregelen vanuit de Kaderrichtlijn Water.

Wet Natuurbescherming

Het plangebied maakt geheel deel uit van Natura 2000 gebieden. Op een afstand van circa 200 meter ligt een deelgebied van Natura 2000 gebied Geleenbeekdal. Ten aanzien van Natura 2000 gebieden dient zekerheid geboden te worden omtrent het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, dan wel de verstoring van soorten. Door de eenmalige, kortdurende aard van de werkzaamheden (met kleine graafmachines om de beek te verondiepen en een gering aantal transportbewegingen om voedselrijke teelaarde af te voeren) is van een negatief effect op het aangrenzende habitattype Vochtig alluviaal bos geen sprake.

Ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling treedt geen negatief effect op de kwalificerende habitattypen en -soorten in het Natura 2000 gebied Geleenbeekdal. Doel van de ontwikkeling is het creëren van abiotische omstandigheden zodat kwelgebieden en mogelijk ook kalkmoeras (kwalificerend habitattype voor Geleenbeekdal) tot ontwikkeling kan komen.

De ontwikkeling is gericht op een aanmerkelijke versterking van natuur- en landschapswaarden. De ingreep draagt bij aan een versterking van beoogde natuur- en landschapswaarden én aan het versterken van de doelstellingen van het Natura 2000 gebied Geleenbeekdal. Dit komt mede door het afvoeren van de voedselrijke top laag waardoor een grote variatie ontstaat in abiotische omstandigheden. Bovendien verbeteren de kansen voor het herstel van kwelsituaties, waardoor vestiging van bijzondere natuurwaarden (ontwikkeling Kalkmoeras) te verwachten is. Met het oog op deze doelen is de beleidsregel Natuurcompensatie niet van toepassing.

Bestemmingsplan

De maatregel past binnen het bestemmingsplan.

2.2 Verantwoording op basis van beleid

Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW 2003)

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW 2003) hebben het rijk, de provincies en de waterschappen afspraken gemaakt over het vaststellen van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime, afgekort GGOR. In het GGOR wordt het watersysteem afgestemd op de ruimtelijke functies in een gebied. Hierbij worden beleidsuitgangspunten uit strategische plannen vertaald naar een meer operationeel niveau.

Doel is om het watersysteem zó in te richten en te beheren, dat de waterhuishouding in het beheersgebied zo goed mogelijk wordt afgestemd op de eisen van de toegekende gebiedsfuncties zoals natuur of landbouw. Daarbij redeneert men ook vanuit watersysteemdooelstellingen: het streven naar veilige, veerkrachtige en gezonde watersystemen waarvan een duurzaam gebruik is gegarandeerd. Het waterschap is verantwoordelijk voor de realisering van het GGOR en heeft de gewenste maatregelen uitgewerkt in het eindrapport GGOR-maatregelen Heuvelland (Bijlage 1).

Waterbeleid 21e Eeuw (WB21) - wateroverlast en droogte

Het WB21-beleid is er op gericht om het waterbeheer en het watersysteem zo in te richten dat extreme situaties van wateroverlast en van watertekort (droogte) worden voorkomen. GGOR heeft betrekking op gemiddelde hydrologische omstandigheden. WB21 en GGOR vullen elkaar aan om het totale watersysteem op orde te krijgen.

Waterbeheersplan

De GGOR maatregelen zijn op hoofdlijnen opgenomen in het waterbeheerplan van het waterschap. Dit plan vormt het centrale beleidsplan en uitvoeringskader van het waterschap.

Provinciaal Natuurbeheerplan

In het Provinciaal Natuurbeheerplan legt de Provincie vast waar zij het beschikbare rijksinstrumentarium voor het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur zal inzetten. In het stimuleringsplan zijn de natuurdoeltypen en hun bijbehorende grondwaterstanden en kwaliteitseisen opgenomen. Zij vormen het toetsingskader van de realisatie van de gewenste natuurdoeltypen.

2.3 Verantwoording van de keuzen in het project

Om een goede afweging van belangen te kunnen maken en om draagvlak te krijgen voor de GGOR-maatregelen is een proces doorlopen waarbij vanaf de start terreinbeheerders, landbouwvertegenwoordigers en de provincie intensief zijn betrokken. In samenspraak met deze partijen is ook de GGOR-maatregel Hulsbergerbeek tot stand gekomen. Voor een nadere onderbouwing van deze GGOR-maatregel wordt verwezen naar de eindrapportage GGOR-maatregelen Heuvelland.

2.4 Benodigde vergunningen en meldingen

Naast het onderhavige projectplan Waterwet is door de gemeente Nuth een omgevingsvergunning verleend voor het graven van de nieuwe beekloop. Andere vergunningen en/of meldingen zijn niet nodig.

2.5 Communicatie

Voorafgaande aan de werkzaamheden worden de omwonenden schriftelijk geïnformeerd over de geplande activiteiten.

3 Rechtsbescherming

Het project GGOR Hulsbergerbeek heeft een relatief geringe omvang en weinig belanghebbenden. Daarom wordt de korte procedure gevolgd.

Het projectplan wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap. De vaststelling wordt bekend gemaakt, waarna het plan gedurende zes weken ter inzage ligt. Belanghebbenden kunnen gedurende deze periode bezwaar op dit projectplan kenbaar maken. Bezwaarschriften dienen te worden gericht aan het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg, Postbus 185, 6130 AD Sittard. Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend en bevat ten minste:

- de naam en het adres van de indiener;
- de dagtekening;
- de vermelding van de datum en het nummer van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- motivatie van het bezwaar.

Een bezwaarschrift moet vóór afloop van de termijn van zes weken bij het waterschap zijn ingediend.

Een bezwaarschriftencommissie zal adviseren over het bezwaar. Tegen de beslissing op bezwaar staat vervolgens beroep en hoger beroep open bij de rechtbank en de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State.

4 Bijlagen

- Bijlage 1: Eindrapportage GGOR-maatregelen Heuvelland;
Waterschap Roer en Overmaas, december 2010
- Bijlage 2: Quickscan flora en fauna Herinrichting Hulsbergerbeek 2016;
Bureau Meervelt, 28 oktober 2016
- Bijlage 3: In-situ partijkeuring grond t.p.v. de Hulsbergerbeek te Swier;
Geonius Rapport MB160420.R01, 27 oktober 2016
- Bijlage 4: Verkennend waterbodemonderzoek t.p.v. de Hulsbergerbeek te Swier;
Geonius Rapport MB160420.R02, 1 november 2016
- Bijlage 5: Archeologisch bureauonderzoek Hulsbergerbeek;
Archeologische rapporten Geonius 51, 24 oktober 2016